

Finanțat de
Uniunea Europeană

Curierul de Cotova

Nr. 7 din 31 martie 2023

Buletin informativ ediție realizată în cadrul proiectului „Educație pentru Buna Guvernare și Egalitate de Gen”

Buletinul a fost publicat de AO „ILENUȚA” în cadrul proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și AO „Institutum Virtutes Civilis”, cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

Parteneri locali:

Primăria Cotova, Biblioteca publică Cotova

Informațiile și opiniile expuse în această publicație sunt cele ale autorului (autorilor) și nu reflectă opinia oficială a finanțatorilor

Ținând cont de faptul că primul pas spre soluționarea oricărei probleme este identificarea acesteia, în anul 2022 am mai identificat încă o problemă. În comuna Cotova, nivelul de implicare a membrilor comunității în procesul decizional local este foarte scăzut. Persistă neîncrederea localnicilor în instituțiile publice. Parteneriatul strategic între sectorul asociativ, APL și mass-media este slab dezvoltat. Este vizibilă indiferența, lipsa de motivare și necesitatea abilitării tuturor membrilor comunității pentru participare cetățenească și dezvoltarea capacităților factorilor decizionali de a elabora și implementa politici publice sensibile la dimensiunea de gen și pentru a coopera eficient cu sectorul civic în scopul asigurării unui proces participativ și incluziv de elaborare documentelor publice.

Este nevoie de sporirea capacității fetelor și femeilor de a participa activ în procesele de luare a deciziilor și creșterea gradului de conștientizare de către societate a rolului femeilor în procesele de bună guvernare și importanța asigurării oportunităților egale și echitabile pentru participarea femeilor în procesele sociale, economice și politice.

EDUCAȚIE PENTRU BUNA GUVERNARE ȘI EGALITATE DE GEN

Proiectul „Educație pentru Buna Guvernare și Egalitate de Gen”, implementat de AO „Ilenuța” din s. Cotova (r-nul Drochia) va contribui la consolidarea capacităților și dezvoltarea abilităților tinerilor și sectorului asociativ de a se implica în procesele de elaborare a politicilor locale prin monitorizarea APL și la asigurarea oportunităților egale și echitabile pentru participarea femeilor în procesele decizionale la nivel de comunitate.

Evenimentul de înmânare a certificatelor de grant

Scopul proiectului:

Promovarea practicilor de Bună Guvernare, liderismului femeilor și egalitate de gen în comuna Cotova (raionul Drochia)

Obiectivele specifice ale proiectului

Obiectiv 1.

Capacitarea tinerilor din comuna Cotova, raionul Drochia în domeniul Bunei Guvernări, liderismului femeilor și egalității de gen

Obiectiv 2.

Sporirea gradului de acces la informații de interes public și implicarea cetățenilor din comuna Cotova în procesele decizionale

Obiectiv 3.

Diseminarea rezultatelor, lecțiilor învățate și a bunelor practici din cadrul proiectului „Educație pentru buna guvernare și egalitate de gen”

Prin implementarea activităților proiectului „Educație pentru Bună Guvernare și Egalitate de Gen” vom asigura consolidarea capacităților și dezvoltarea abilităților noi ale tinerilor și sectorului asociativ de a se implica în procesele de elaborare a politicilor locale pentru monitorizarea și promovarea drepturilor femeilor și sprijinirea implementării Planului Local de Promovare a Egalității de Gen, elaborat în cooperare cu cetățenii din localitate și vor fi orientate spre soluționarea problemelor specifice în domeniul bunei guvernări la nivel local. Preconizăm să obținem următoarele rezultate:

- 150 tineri, inclusiv 50% fete și femei tinere abilitate în promovarea egalității de gen și politicilor de bună guvernare
- un Plan Local de Promovare a Egalității de Gen aprobat la Consiliul local
- o vizită de studiu în Parlamentul Republicii Moldova cu elevii grupului „Impact Cotova”
- un exercițiu de simulare a alegerilor în Gimnaziul Cotova
- 4 ședințe de informare /mese rotunde pentru educația localnicilor privind buna guvernare și promovarea egalității de gen
- 3 buletine informative „Curierul de Cotova”, un panou „Oglinda Consiliului comunal” alte materiale de informare și promovare (150 ecoserviete, pliante), elaborate și difuzate pentru sporirea gradului de acces la informații de interes public și implicarea cetățenilor în procesele decizionale
- cel puțin 2 articole în mass media și alte activități pentru diseminarea rezultatelor, lecțiilor învățate și a bunelor practici din cadrul proiectului

Ridicarea nivelului de implicare a membrilor comunității în procesul decizional local, sporirea încrederii localnicilor în instituțiile publice, motivarea tinerilor către participare cetățenească pentru dezvoltarea comunității și asigurarea oportunităților egale și echitabile pentru participarea femeilor în procesele decizionale la nivel de comunitate.

REGLEMENTĂRI LEGALE PRIVIND DREPTUL CETĂȚENILOR LA ADMINISTRARE

Potrivit art. 39 din Constituția Republicii Moldova, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor. Prin astfel de dispoziții, Legea Fundamentală consacră și implicit garantează dreptul fiecărui cetățean la administrare.

Actele internaționale referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului de asemenea consacră acest drept. Astfel, art. 21 din Declarația Universală a Drepturilor Omului stabilește că: „Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși”, iar art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice prevede: „Orice cetățean are dreptul și

posibilitatea, fără nicio discriminare și fără restricții nerezonabile: a) de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși.”

Carta Europeană a Autonomiei Locale, ratificată de Republica Moldova la 16 iulie 1997 și intrată în vigoare din februarie 1998 garantează dreptul autorităților publice locale de a dispune de capacitate efectivă pentru a rezolva și a administra, în cadrul legii, sub propria lor răspundere și în favoarea populației, o parte importantă din treburile publice.

Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28 decembrie 2006 stabilește cadrul general de reglementare a descentralizării administrative pe baza principiilor de repartizare a competențelor între autoritățile publice.

Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2006 stabilește și reglementează modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice în unitățile administrativ-teritoriale.

Republica Moldova este una dintre puținele țări din lume care dispune de un act normativ special în domeniul informării, consultării și participării cetățenești. Este vorba de Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional. Legea stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în corespundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional.

CE ESTE „BUGETUL PARTICIPATIV”?

Bugetul participativ permite cetățenilor să se implice în luarea deciziilor privind dezvoltarea localității lor. Primăria alocă o parte din bugetul anual, după care locuitorii vor veni cu propuneri cu privire la ceea ce ar trebui îmbunătățit în anul viitor în localitate. În cadrul formulării acestor propuneri, cetățenii, asistați de administrația orașului, se întâlnesc la discuții publice locale sau tematice și cu vecinii, unde discută despre ceea ce vor să schimbe în localitatea lor și în ce mod. Apoi depun la Primărie propunerile comune pentru a fi verificată fezabilitatea lor. Punctul culminant este votul popular pentru selectarea propunerilor cetățenilor care vor fi realizate de autoritățile locale.

În lume, bugetul participativ funcționează cu succes.

Bugetarea participativă nu este o noutate în lume, aceasta a fost adoptată în anul 1989 în Brazilia, în ultimii cincisprezece ani extinzându-se și în Europa. Funcționează în peste 1 500 de orașe din întreaga lume, dintre care aproximativ o sută de orașe în care este implementat bugetul participativ pot fi găsite la vecinii români (de ex., Cluj, Sibiu).

Scopul bugetului participativ nu este numai acela de a repartiza o anumită sumă de bani, deci nu este vorba de un program de granturi cu o nouă denumire. Scopul bugetului participativ este de a implica locuitorii în dialogul privind formarea locului în care trăiesc, de a arăta oamenilor care sunt posibilitățile localității și

modul în care pot contribui la formarea acesteia, precum și de a învăța Primăria cum să asculte cetățenii și cum să comunice în mod eficient și constructiv cu ei. O parte importantă a bugetului participativ o constituie întâlnirile publice și dezbaterile privind propunerile în cadrul cărora se pot naște noi relații între vecini și o atmosferă constructivă și plăcută în localitate.

Câți bani vor fi alocați?

Forma procesului și cuantumul sumei repartizate în bugetul participativ diferă de la o localitate la alta. Nu este adevărat însă că bugetul participativ aduce cheltuieli inutile în bugetul local – dimpotrivă. În orașul brazilian, Porto Alegre, în ziua de astăzi, deja legendar, bugetarea participativă s-a implementat tocmai în momentul în care orașul se afla pe punctul de a intra în faliment, iar Primăria s-a adresat cetățenilor pentru a decide în privința cheltuielilor pe care le consideră a fi indispensabile. În prezent, în orașele din America de Sud se decide astfel chiar și în privința serviciilor urbane de bază și, de aceea, adesea este vorba chiar și de zeci de procente din bugetul total. Acest lucru se reflectă și în structura decizională – discuțiile privind proiectele propuse sunt dezvoltate în cadrul unei serii de grupuri de lucru tematice sau regionale, la care participă un număr mare de locuitori.

În Europa situația este diferită. Luarea deciziilor privind investițiile strategice în infrastructură intră și pe mai departe în competența conducerii localităților, iar bugetul participativ lasă spațiu mai degrabă creativității și ideilor locuitorilor. Adesea este vorba de proiecte civice pentru amenajarea spațiilor publice și a spațiilor verzi, dar și de proiecte „moi” cum ar fi educația, festivitățile sau întâlnirile vecinilor.

6 MOTIVE PENTRU IMPLEMENTAREA BUGETULUI PARTICIPATIV

Bugetul participativ este adoptat cu succes în străinătate – care sunt motivele pentru implementarea bugetului participativ la noi?

- 1. PERMITE CETĂȚENILOR SĂ CREEZE ÎMPREUNĂ FAȚA VIITOARE A LOCALITĂȚII.** Locuitorii știu ce le lipsește în localitate și ce ar trebui îmbunătățit, având posibilitatea de a contribui la luarea deciziilor și generarea soluțiilor.
- 2. REDĂ OAMENILOR ÎNCREDEREA ÎN POLITICIENI ȘI PERMITE FUNCȚIONARILOR PUBLICI O COOPERARE EFICIENTĂ CU CETĂȚENII.** Dacă oamenii vor avea posibilitatea de a se implica constructiv în dezbaterile cu Primăria, nu vor deveni sceptici.
- 3. ESTE UN IZVOR DE IDEI NOI.** Permite valorificarea potențialului creativ al locuitorilor.
- 4. ARATĂ CĂ, COOPERAREA DINTRE PRIMĂRIE ȘI LOCUITORI POATE DA ROADE.** Cetățenii activi vor fi inițiați în funcționarea localității, Primăria va învăța să comunice mai bine cu cetățenii și să le vină în întâmpinare.
- 5. DESCHIDE LA NIVEL COMUNITAR DIALOGUL PRIVIND INVESTIȚIILE CELE MAI NECESARE ȘI CEA MAI BUNĂ UTILIZARE A BANILOR PUBLICI.** Reflectarea asupra nevoilor fiecărui grup de interese și asupra

dezvoltării întregii comunități oferă oamenilor oportunitatea de a clasifica mai bine scara de valori și de a crește sensibilitatea socială.

6. APROFUNDEAZĂ RELAȚIA CETĂȚENILOR CU LOCUL UNDE LOCUIESC ȘI FACE RESPONSABILĂ GESTIONAREA PROPRIETĂȚILOR COMUNE. Pentru realizarea fiecărui proiect, trebuie să se identifice cu el o parte suficient de mare a comunității – iar conștientizarea faptului că am decis „noi“, reprezintă și conștientizarea responsabilității pentru modul în care proprietatea comună va fi gestionată în viitor.

CELE MAI FRECVENTE TEMERI:

Bugetarea participativă este un proces deja testat cu succes în mai multe localități din întreaga lume. Tot ce este nou și necunoscut implică și crează o senzație de frică, însă pe baza muncii cu participanții la ateliere de bugetare participativă (de ex. Primăria s. Budești, Primăria or. Ialoveni) am întocmit o listă a celor mai concludente obiecții și temeri privind implementarea bugetării participative, la care vom răspunde aici.

- ACEASTĂ NOUȚATE NU POATE FUNCȚIONA.

În lume, bugetul participativ se bucură de succes de mult timp. Din anul 1989 este adoptat în America de Sud, iar în ultimii cincisprezece ani s-a extins și în Europa. Funcționează în 1 500 de orașe din întreaga lume, dintre care aproximativ o sută de orașe în care este implementată pot fi găsite, de exemplu, și la vecinii români (de ex., Cluj, Sibiu). Bugetarea participativă necesită o pregătire atentă din partea Primăriilor, dar poate aduce o schimbare plăcută a atmosferei sociale și în localitățile din Republica Moldova!

- NU ARE ROST SĂ DEPUNEM PROIECTE, POLITICIENII VOR FACE CE VOR EI.

Regulile bugetului participativ sunt clare – primăria va aloca bani, cetățenii pot depune proiectele pe care le pot discuta la întâlnirile cu vecinii și pe care ulterior le vor vota cetățenii înșiși. Pe parcurs, Primăria va verifica numai fezabilitatea propunerilor (de ex., dacă este vorba de terenuri locale), iar rolul funcționarilor este de a acorda un eventual ajutor autorilor proiectelor pentru a da propunerii o formă care să poată fi realizată de autoritatea locală. Luarea deciziei privind alegerea propunerilor câștigătoare este pe deplin în mâinile cetățenilor.

- OAMENII NU SUNT EXPERȚI, NU ȘTIU SĂ DECIDĂ CORECT ASUPRA REPARTIZĂRII BANILOR PUBLICI.

Bugetul participativ nu necesită pregătire economică, nici o altă pregătire de specialitate, se ocupă în principal de modul în care localitatea poate fi îmbunătățită (indiferent dacă este vorba de aspectul sau de evenimente care au/nu au loc în localitate). Deci este exact invers – la urma urmei, locuitorii sunt cei mai inițiați experți în problemele privind locul lor de reședință și știu cel mai bine ce le lipsește acolo.

- CE SE ÎNTÂMPLĂ DACĂ CINEVA VA ABUZA DE BUGETAREA PARTICIPATIVĂ SAU DACĂ O VA MANIPULA?

Un buget participativ bine configurat are loc în mod absolut transparent și toate deciziile vor fi luate de cetățenii localității. Derularea proiectului este supravegheată de un grup participativ alcătuit atât din

reprezentanții primăriilor, cât și din persoane importante ale vieții locale, iar toate propunerile sunt disponibile publicului pe pagina web și pe suport hârtie. Oamenii pot verifica oricând ce, când și cum va avea loc.

- ORGANIZAREA BUGETULUI PARTICIPATIV VA FI PREA SCUMPĂ ȘI VA NECESITA MULT TIMP.

Nu este adevărat că bugetul participativ aduce cheltuieli inutile în bugetul local. De exemplu, în orașul brazilian, Porto Alegre, bugetarea participativă s-a implementat tocmai în momentul în care orașul se afla pe punctul de a intra în faliment, iar Primăria s-a adresat cetățenilor pentru a decide în privința cheltuielilor pe care le consideră a fi indispensabile.

Banii alocați din bugetul local nu vor fi cheltuiți nici în Republica Moldova pe lucruri inutile, dimpotrivă, vor merge la proiectele pe care locuitorii le consideră a fi cele mai necesare. Cheltuielile asociate colectării sugestiilor și votării ar trebui să fie prevalate de beneficii – crearea unei atmosfere sociale plăcute și constructive în localitate, precum și faptul că se vor finanța realmente acele lucruri care vor împlini dorințele și nevoile populației locale.

- CETĂȚENII NU VOR FI CONSTRUCTIVI, ȘTIU NUMAI SĂ ÎNJURE!

Atunci când oamenii nu pot schimba o anumită situație, nu le rămâne altceva de făcut decât să se plângă. Dar tocmai bugetul participativ le dă posibilitatea de a schimba lucrurile.

„Oamenii doresc și sunt interesați de a deveni factori de decizie în multe probleme ale vieții publice, dar pe de altă parte nu prea cred că implicarea lor în viața publică ar aduce schimbări pozitive. Rezultatul acestor stări contradictorii poate fi o participare reală relativ redusă la chestiunile publice.“

(Interpretarea datelor CVVM 2013, Mička și col., Analiza participării în Cehia)

Tocmai de aceea este necesar să oferim cetățenilor posibilitatea de a participa efectiv la luarea deciziilor care privesc locul unde trăiesc. Dacă oamenii primesc o oportunitate de a fi parte la ceva, atunci vor profita bucuroși de ea.

- PE OAMENI NU-I INTERESEAZĂ BUNĂSTAREA GENERALĂ, ÎȘI VOR URMA NUMAI PROPRIILE INTERESE. Întâlnirile publice realizate în procesul bugetării participative pot încheia grupuri diferite de persoane, care în timpul discuțiilor cu vecinii vor afla, poate pentru prima dată, despre nevoile și viața altor persoane din aceeași localitate. O parte importantă a bugetului participativ este tocmai crearea unor relații mai bune în localitate. Dacă, în plus, oamenii vor cunoaște nevoile altora, vor învăța să decidă singuri care sunt prioritățile reale în cazul în care localitatea are resurse limitate.

Descrierea AO „ILENUȚA”

Biblioteca publică Cotova în anul 2005, anul 2008 am fost alături de Primăria intermediul căruia am schimbat ușile și „Îngerașul” finanțat de Guvernul Bălți.

Asociația Obștească „Ilenuța” a fost fondată 1 decembrie 2005 și înregistrată în cadrul primăriei Cotova în rezultatul unei întruniri a câțiva localnici din s. Cotova, unde aceștia au fost îndemnați și încurajați să-și aducă aportul pentru soluționarea unor probleme sociale din sat, pentru sprijinul bibliotecii publice din localitate și dezvoltare comunitară.

Am contribuit la crearea unui Centru comunitar de acces la informare și instruire pe lângă finanțat de Soros Moldova, apoi în Cotova în cadrul unui proiect prin ferestrele la Grădinița de copii Elveției și Procooperare regională

În anul 2014 am conectat biblioteca publică la rețeaua electrică și am instalat gratii la ferestre din banii parvenit din sectorul privat, am dezvoltat un serviciu modern de bibliotecă „Acorduri muzicale în bibliotecă” în cadrul căruia am procurat un pian digital, finanțat de IREX Moldova.

Iar în anul 2020 am amenajat Sala de lectură a bibliotecii, dotată cu calculatoare moderne.

În anul 2021 am creat un nou serviciu modern de bibliotecă ”Descoperă povestea prin teatru la bibliotecă” decorând un teatru de păpuși, finanțat

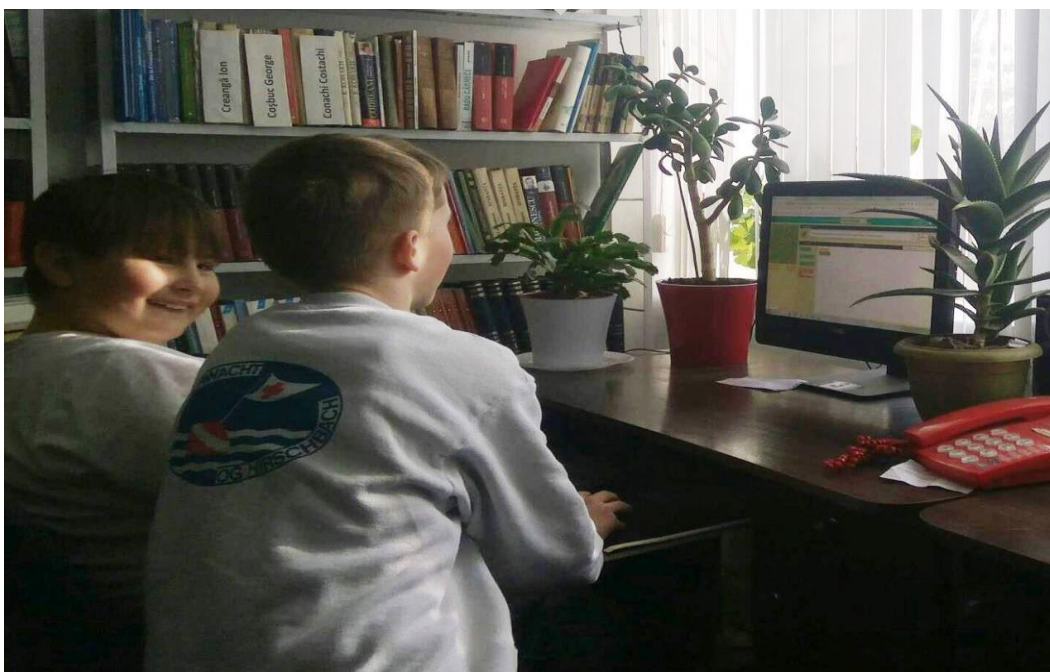

finanțat de People in Need am ajutat 104 gospodării din pentru sezonul rece în sumă totală de 149 697 lei.

de Centru Național CONTACT.

În anul 2022 am implementat proiectul „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică” Moldova prin intermediul căruia localitate cu combustibil solid

Marea ambiție este ca împreună să contribuim la dezvoltarea comunei Cotova, prin abilitarea fiecărui cetățean și cultivarea educației pe tot parcursul vieții umane.

MD-5214, Comuna Cotova, raionul Drochia RM
Tel.: 025262767, 067100614,
auricamorcov@gmail.com